

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16.02.2005, sp. zn. 29 Odo 741/2003, ECLI:CZ:NS:2005:29.ODO.741.2003.1

Číslo: 9/2006

Právní věta: K zachování lhůty pro podání žaloby o vyloučení majetku ze soupisu konkursní podstaty úpadce (§ 19 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů) je nezbytné, aby žaloba nejpozději posledního dne lhůty došla soudu; na tom nic nemění skutečnost, že délku lhůty vymezuje svým rozhodnutím soud.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 16.02.2005

Spisová značka: 29 Odo 741/2003

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 19 odst. 2 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 57 odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 3 1 . 1 . 2 0 0 1 u l o ž i l ž a l o v a n é s p r á v k y n i k o n k u r s n í p o d s t a t y v y l o u č i t z k o n k u r s n í p o d s t a t y ú p a d k y n ě F . , s p o l . s r . o . , v e v ý r o k u o z n a č e n é n e m o v i t o s t i , u z a v í r a j e , ž e j e j i c h v l a s t n í k e m b y l a j e ž a l o b c e . M i m o j i n é p a k u v e d l , ž e ž a l o b a b y l a p o d á n a v e l h ů t ě u v e d e n é v u s n e s e n í K r a j s k é h o o b c h o d n í h o s o u d u v P r a z e z e d n e 1 0 . 9 . 1 9 9 7 , v e z n ě n í o p r a v n ě h o u s n e s e n í z e d n e 2 3 . 9 . 1 9 9 7 .

K o d v o l á n í ž a l o v a n é V r c h n í s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 6 . 2 . 2 0 0 3 z m ě n i l r o z s u d e k s o u d u p r v n í h o s t u p n ě t a k , ž e ž a l o b u z a m í t l . O d v o l a c í s o u d n a r o z d í l o d s o u d u p r v n í h o s t u p n ě d o s p ě l k z á v ě r u , ž e ž a l o b a j e o p o ž d ě n á , j e l i k o ŷ b y l a p o d á n a p o u p l y n u t í t ř i c e t i d e n n í l h ů t y u r č e n é ž a l o b c i k t o m u t o ú k o n u v e s m y s l u u s t a n o v e n í § 1 9 o d s t . 2 z á k o n a č . 3 2 8 / 1 9 9 1 S b . , o k o n k u r s u a v y r o v n á n í (d á l e t ě ž j e n „ Z K V “) . K o n k r é t n ě p o u k á z a l n a t o , ž e u s n e s e n í z e d n e 1 0 . 9 . 1 9 9 7 , j í m ŷ k o n k u r s n í s o u d p o d á n í ž a l o b y v o z n a č e n é l h ů t ě u l o ž i l , b y l o ž a l o b c i d o r u č e n o 1 5 . 9 . 1 9 9 7 . U s n e s e n í z e d n e 2 3 . 9 . 1 9 9 7 , k t e r ý m k o n k u r s n í s o u d o p r a v i l z n ě n í p r v n í h o u s n e s e n í c o d o o z n a č e n í k a t a s t r á l n í h o ú z e m í , v n ě m ŷ s e n e m o v i t o s t i n a c h á z e j í („ Š “ n a m í s t o „ S . “) , v n ě m ŷ v š a k n e b y l a o d l o ŷ e n a v y k o n a t e l n o s t o p r a v o v a n ě h o u s n e s e n í , p a k b y l o ž a l o b c i d o r u č e n o 1 1 . 1 1 . 1 9 9 7 a e x c i n d a č n í ž a l o b a b y l a s o u d u p r v n í h o s t u p n ě d o r u č e n a 1 5 . 1 2 . 1 9 9 7 . N a t o m t o z á k l a d ě u v e d l , ž e l h ů t a k p o d á n í v y l u č o v a c í ž a l o b y j e l h ů t o u u r č e n o u k u p l a t n ě n í p r á v a u s o u d u , k j e j í m ŷ z a c h o v á n í j e n u t n ě , a b y ž a l o b a b y l a n e j p o z d ě j í p o s l e d n í h o d n e l h ů t y p o d á n a u s o u d u (n i k o l i v n a p ř . j e n k p o š t o v n í p ř e p r a v ě) . P o t u d o d k á z a l i n a

stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněné pod číslem 52/1998 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „stanovisko“) a na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2001, sp. zn. [29 Cdo 2226/99](#) (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 44/2002 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek – dále též jen „R 44/2002“). I kdyby třicetidenní lhůta k podání žaloby začala žalobci běžet až od doručení opravného usnesení (11. 11. 1997), marně by uplynula již ve čtvrtek 11. 12. 1997. Marné uplynutí uvedené lhůty pak má za následek zánik žalobcova práva na vynětí nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně a zakládá nevyvratitelnou právní domněnku, že nemovitosti byly do soupisu zahrnuty oprávněně.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce včasné dovolání, namítaje, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Konkrétně dovolatel tvrdí, že lhůta uvedená v § 19 odst. 2 ZKV je lhůtou procesní, takže závěr o tom, zda byla zachována, se opírá o ustanovení § 57 odst. 3 o. s. ř., podle něž postačuje, je-li posledního dne lhůty učiněn úkon u soudu nebo podání odevzdáno orgánu majícímu povinnost je doručit. V daném případě žalobce odevzdal žalobu České poště k přepravě 11. 12. 1997, tedy včas. Dovolatel též nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že jde o lhůtu prekluzivní, poukazuje na to, že v takovém případě by z ustanovení § 19 odst. 2 ZKV neplynula možnost soudu tuto lhůtu určit. Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, případně zamítnout, poukazujíc na to, že povahou lhůty k podání vylučovací žaloby se Nejvyšší soud zabýval opakovaně, přičemž vždy dospěl k závěru, že jde o lhůtu hmotněprávní.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., není však důvodné.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Vady, k nimž dovolací soud přihlíží u přípustného dovolání z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.), dovoláním namítány nejsou a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Se zřetelem k době, kdy konkursní soud vyzval žalobce k podání vylučovací žaloby a k době, kdy tato žaloba byla podána, je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný především výklad zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb. a č. 94/1996 Sb.

Podle ustanovení § 19 ZKV v rozhodné době platilo, že jsou-li pochybnosti, zda věc náleží do podstaty, zapíše se do soupisu podstaty s poznámkou o nárocích uplatněných jinými osobami anebo s poznámkou o jiných důvodech, které zpochybňují zařazení věci do soupisu (odstavec 1). Soud uloží tomu, kdo uplatňuje, že věc neměla být do soupisu zařazena, aby ve lhůtě určené soudem podal žalobu proti správci. V případě, že žaloba není včas podána, má se za to, že věc je do soupisu pojata oprávněně (odstavec 2).

Zákon o konkursu a vyrovnání počítá s tím, že v průběhu konkursu mohou třetí osoby zpochybnit

zařazení věci správcem do soupisu konkursní podstaty, a zároveň v § 19 ZKV stanoví způsob, jak takovou situaci řešit. Závěr, že se mu (prostřednictvím usnesení /výzvy/ konkursního soudu, ve znění opravného usnesení) dostalo řádného poučení o možnosti domáhat se žalobou v třicetidenní lhůtě vyloučení nemovitostí ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně, včetně poučení o následcích zmeškání této lhůty, dovolatel nezpochybňuje. Dovolání nebrojí ani proti závěru, že posledním dnem třicetidenní lhůty k podání žaloby byl 11. 12. 1997 (čtvrtek). Zbývá tedy určit, zda uvedeného dne stačilo podat žalobu – ve smyslu ustanovení § 57 odst. 3 o. s. ř. – na poštu k přepravě (jak tvrdí a jak učinil dovolatel), nebo zda žaloba musela dojít nejpozději tohoto dne soudu.

Oporou pro závěr, že zkoumaná lhůta je lhůtou procesní, k jejímuž zachování postačí, aby podání bylo ve lhůtě odevzdáno orgánu, jenž má povinnost je doručit, není skutečnost, že s jejím zmeškáním není spojen zánik vlastnického práva k věci, o jejíž vyloučení jde. Nic nebrání tomu, aby se propadný účinek lhůty projevil „toliko“ tím, že při zmeškání lhůty k podání žaloby o vyloučení věci nastává nevyvratitelná domněnka správnosti soupisu. Ve smyslu § 19 odst. 2, věty druhé, ZKV se totiž v takovém případě má za to, že věc je do soupisu pojata oprávněně, a osoba, jež žalobu včas nepodala, již nemůže po dobu trvání účinků konkursu zabránit platnému a účinnému zpeněžení takto sepsaného majetku (k možným pozdějším nárokům této osoby z tzv. lepšího práva srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. [29 Odo 394/2002](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2004, pod číslem 180).

Spory o vyloučení majetku ze soupisu konkursní podstaty úpadce (spory z tzv. vylučovacích či excindačních žalob) právní teorie i soudní praxe řadí do kategorie sporů vyvolaných konkursem (tzv. incidenčních sporů), jež nejsou projednávány ve vlastním konkursním řízení, nýbrž mimo ně (na základě samostatné žaloby).

Závěr, že k zachování lhůty určené soudem k podání vylučovací žaloby je nutné, aby tato žaloba byla nejpozději v poslední den lhůty podána již u soudu a nikoliv např. k poštovní přepravě, pak Nejvyšší soud formuloval již ve zmíněném stanovisku (srov. jeho bod XXIX., str. 199 /375/), opakovaně se k němu přihlásil i v řadě svých dalších rozhodnutí (srov. např. důvody již zmíněného R 44/2002 nebo důvody rozsudku Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 27/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) a důvod pro jeho změnu v dovolatelových argumentech nenalezl.

Při výkladu zastávaném dovolatelem by všechny lhůty, které zákon stanoví pro uplatnění práva u soudu (např. při promlčení), byly lhůtami procesními (srov. dále *mutatis mutandis* i závěry, jež Nejvyšší soud o povaze lhůt formuloval v usnesení uveřejněném pod číslem 23/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo opět v R 44/2002).

Lze tedy uzavřít, že lhůta k podání excindační žaloby není lhůtou procesní, pro jejíž zachování by postačoval postup dle § 57 odst. 3 o. s. ř., nýbrž lhůtou, k jejímuž zachování je nezbytné, aby žaloba nejpozději posledního dne lhůty došla soudu, a jejíž zmeškání nelze prominout. Tento závěr pak nelze zvrátit ani poukazem na skutečnost, že délku lhůty vymezuje svým rozhodnutím (výzvou podle § 19 odst. 2, věty první, ZKV) soud. Dovolatelův úsudek, že jde o lhůtu soudcovskou, totiž nepřekáží úvaze, že současně jde o lhůtu svou povahou hmotněprávní a prekluzivní.

K tomu lze poukázat např. na výklad obdobně formulovaného ustanovení občanského soudního řádu v pasáži o dědickém řízení Ústavním soudem. Šlo o ustanovení § 175k odst. 2 o. s. ř., podle kterého, závisí-li rozhodnutí o dědickém právu na zjištění sporných skutečností, odkáže soud usnesením po marném pokusu o odstranění sporu dohodou účastníků toho z dědiců, jehož dědické právo se jeví jako méně pravděpodobné, aby své právo uplatnil žalobou. K podání žaloby určí lhůtu. Nebude-li žaloba ve lhůtě podána, pokračuje soud v řízení bez zřetele na tohoto dědice. V usnesení ze dne 10. 8. 1998, sp. zn. [I. ÚS 230/98](#), uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 11, ročníku 1998, části II, pod pořadovým číslem 47, str. 351, k tomu Ústavní soud uzavřel, že lhůta,

která může být uložena účastníkovi k podání návrhu na rozhodnutí o sporné skutečnosti soudu je (sice) lhůtou soudcovskou, tj. lhůtou, jejíž posouzení závisí na volné úvaze soudu, svou povahou je to však lhůta hmotněprávní a prekluzivní. Skutečnost, že lhůtu k podání žaloby vymezuje svým rozhodnutím soud, nepřekážela Nejvyššímu soudu v závěru, že k zachování takto stanovené lhůty je nutné, aby žaloba byla nejpozději v poslední den lhůty doručena soudu, ani při výkladu ustanovení § 76 odst. 3, věty první, části věty před středníkem, o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2005, sp. zn. [20 Cdo 2647/2003](#)).

Dovolateli se tudíž správnost právního posouzení věci odvolacím soudem zpochybnit nepodařilo, když závěr, že byla-li výzva k podání vylučovací žaloby v určené třicetidenní lhůtě doručena dovolateli 11. 11. 1997, je excindační žaloba doručena soudu prvního stupně 15. 12. 1997 opožděná, je ve světle podaného výkladu správný.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 a 6 o. s. ř.).